

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I.

Established

1893.

TWO SECTIONS — SECTION I.

Рік LII. Ч. 98. Нью Йорк і Джерзі Ситі, субота, 20. травня 1944. No. 98. New York and Jersey City, Saturday, May 20, 1944. Vol. LII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки.

Тел. „Свободи“: BErgen 4-0237—4-0807

THREE CENTS in the United States of America.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки.

Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016

FIVE CENTS elsewhere.

Домагаються закону під заклицом „Працюй, або Воюй!“

Три воєнні провідники краю, а це підсекретар воєнного департаменту Роберт П. Петерсон, секретар департаменту маринарки Джеймс В. Форестал і голова Ради Воєнної Продукції Доналд М. Нелсон поставили домагання до Комісії Військових Справ, щоб вона представила повному сенатові конечність переведення закону „Працюй, або Воюй!“

Звісно, що сенат ставиться неприхильно до загальної примусової служби. Тепер провідники сенату кажуть, що переведення такого закону залежить від підтримки президента Рузвелта. Нелсон є цього переконання, що новий закон збільшить число робітників в Америці на 300,000 до 400,000.

Є ВЖЕ ОРГАНІЗАТОРИ РУХУ ЗА ЖИДІВСЬКУ ДЕРЖАВУ.

У Вашингтоні відбулася пресова конференція з 7 провідниками руху, який має на цілі створити цілком жидівську державу в Палестині. Група складається із самих емігрантів з Палестини і остає під директивою Петра Г. Бергсона. Комітет закупив свій дім при Масачусетс Евеню за \$65,000, і хоче видати бонди жидівської держави. З розпродажу надіється дістати \$1,000,000 на акцію. Комітет має назву „Жидівський Комітет Державного Визволення“.

ГОЛЯНДСЬКІ КОЛЬОНІСТИ НА КАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ.

З Будапешту надійшла вістка, що голяндські кольоністи, яких німці тимчасово примістили на Карпатській Україні, нарікають, що їх місцеве населення бойкотує і просять німецьку владу, щоб перевела їх в інше місце, де вони могли б свobodніше жити.

Голяндські кольоністи приїхали на Закарпаття з Великої України, де займалися управою рілі. Коли совєтські війська вигнали німців з України, то й голяндські кольоністи мусіли забиратися відти. Вони перебули півроку в Басарабії, а потому їх вивезли на Закарпаття. Голяндські кольоністи просили німецьку владу, щоб вислала їх до дому, але німці навіть слухати не хотіли. Казали, що в Голяндії може прийти до великих боїв і радили голяндцям оставати на Мадярщині. — (ОНА).

ВІД ІМЕНІ „АМЕРИКАНСЬКИХ СЛОВ'ЯН“.

Американсько-Слов'янський Конгрес Великого Нью Йорку подає, що його заходами закуплено три літаки-бойовики, які названо в пам'ять Лідіце, Варшави і „югославського народу“.

„ВІЯСНЕННЯ“ У. Ш. ВІСТЕЙ ПРО „БУЛЬБУ“.

Большевицькі У. Ш. Вісті з 18. травня б. р. пишуть таке: „Онацький, якого німці перенесли з Риму до Швеції, розголосив по усьому українському націоналістичному світі надзвичайно важні вісті: діють, мовляв, партизанські загони Тараса Бульби, борються як проти німців, так і проти большевиків...“

Звідки У. Ш. Вісті це знають, не подають. А розв'язують справу просто, по свому звичаю, і пишуть: „...з бульбівців маска зірвана і вони показали нічим більше тільки провокаторами, що на поручення німців виконували свою службу“. Ще дораджують, що „так званих бульбівців не треба зв'язувати з бандерівцями“; їх німці, пишуть вони, дуже скоро зліквідували“.

ПОЛЯКИ ДОМАГАЮТЬСЯ СХІДНОЇ ПРУСІЇ І ГОРІШНЬОГО ШЛЕЗЬКУ.

Щойно опублікований тут меморандум польського міністра для справ мирових конференцій, Сейда, говорить, що як скінчиться війна, то поляки повинні дістати не тільки східні землі, але мусілиб включити до своєї держави цілу Східну Прусію, Горішний Шлезьк та вільне місто Данціг. Сейда доводить в своїм меморандумі, що як мирова конференція у Версаю робила нову мапу Європи, то поляків страшно скривдила, бо не дала їм ні Східної Прусії, ні Горішнього Шлезьку. І через це власне Польща не могла економічно розвиватися і пасла задні. — (ОНА).

МОЖЕ РАХУВАТИ НА КАНАДІЙСЬКИХ ПОЛЯКІВ.

Польський Центральний Комітет в Торонто вислав до польського уряду в Лондоні телеграму з запевненням, що „законний польський уряд у Лондоні може завжди рахувати на поляків в Канаді в боротьбі за цілість і незалежність Польщі“.

Касіно й Формія в руках Аліантів

УЛАС САМЧУК НЕ ЖИВЕ.

В німецьких концентраційних таборах помер Улас Самчук, славний автор „Волині“ та інших повістей, якими здобув собі перше місце між новочасними українськими письменниками-повістярами. Перед вибухом другої світової війни перебував у Празі, звідти удався на Карпатську Україну, де кинувся з повним запалом до праці над відродженням державної незалежності в критичних роках 1938-39.

Виходить, що й він впав жертвою нацистського насильства, згідно з відомостями, що дійшли до Англії.

ЛЬВІВСЬКІ РОЗСТРІЛИ.

Надійшли з Лондону спеціальні повідомлення, що нацистська влада у Львові розстрілює тепер кожного дня сотні мешканців. ПАТ подає, що тисячі „спалено“ на Пісковій Горі біля Високого Замку. Львів є тепер під контролею окремого німецького „еквакуаційного режиму“. Всі важніші будівлі підміновані. Населенню сказано, що місто буде відтепер бомбардоване з повітря та обстрілюване советською артилерією.

ЗНИКЛА ЯК КАМФОРА...

Так пише „Нови Св'ят“ про Краківську Вежу, що була на Світовій Виставі в Нью Йорку. Мала там остати на вічні часи. Та тепер нагло зникла. Виявилось, що розібрали вежу і забрали кілька сот тон заліза, що вжиті на будівлю вежі, на — воєнні матеріали. Проф. Островскі, що збудував пам'ятник Ягайла, що стояв біля вежі, заповідає, що і той пам'ятник готов теж так зникнути як камфора, що ніхто не буде навіть про це знати. Перше вратував його мейор Ля Гвардія, а тепер ледви чи це вдасться.

НОВИЙ ДОБУТОК АМЕРИКАНЦІВ НА ПАЦИФІКУ.

Війська генерала МекАртура зробили здовж північного бережжя Нової Гвінеї скок на 125 миль і заняли прибережний острів Вадке, що має важний летунський майдан, що віддалений всего на 1,000 миль від Філіппінів.

Японське радіо донесло про важке бомбардування американцями Батавії, важного для японців нафтового центру на Джаві.

ПОМЕР В БЕРЛІНІ.

Проф. Леон Козаовекі, бувший прем'єр Польщі, помер в Берліні. Чому саме там, не подають.

Італійське місто Касіно, довкола котрого від місяців велася кампанія на італійським фронті, попало разом з монастирською горою в четвер сполудня в руки Аліантів. З упадком того міста завалилася ціла лінія Густава, на котрій Касіно було останнім бастионом.

При заняттю Касіна попало в руки аліантських військ велике число німецьких бранців. Твердина упала, як її взяли з двох боків у кліщі війська восьмої аліантської армії. Місто взяли британці, монастирську гору поляки.

Рівночасно американські війська взяли далі на полудні важну місцевість Формію.

ЮГОСЛАВСЬКИЙ КОРОЛЬ ПРОБУЄ НАКЛАДАТИ З МАРШАЛОМ ТІТОМ.

Югославський король Петро розв'язав свій міністерський кабінет та запросив д-ра Івана Субасіча скласти новий.

Д-р Субасіч є провідником хорватської хлонської партії. Перед війною був якийсь час губернатором Хорватії й має популярність так серед хорватів, як і серед сербів.

Загально сподіваються, що в новому кабінеті не буде Михайловича, а за те будуть прихильники, чи представники, маршала Тіта, провідника югославських партизанів, котрий тепер має під своєю владою поважну частину Югославії.

Політичний світ немало зацікавлений цим політичним посушенням короля для замирення з тим самим Тітом, котрого королівська пропаганда постійно звала комуністом і ставленником Москви.

ГОФІ ПРО РОСІЮ І ПОЛЬЩУ.

Джозеф Ф. Гофі, сенатор з Пенсильвеції, промовляючи в Клівленд, Огайо, в Публік Гол з нагоди польського свята Конституції Третого Мая, заявив, що Росія і Польща повинні погодитись, але до цієї згоди не прийде, якщо Росія буде сама рішати, а рішення опирати на силу.

РУНДШТЕДТ КОМАНДАНТОМ ОБОРОНИ ПРОТИ ІНВАЗІЇ.

Німецька офіційна новинкарська агенція потвердила подану аліантськими жерелами вістку, що командантом німецької оборони проти аліантської інвазії Європи буде не маршал Ромель, а генерал Рудольф Герд фон Рундштедт.

ШУКАЄТЕ ПРАЦІ?

Наперед погляньте на оголошення нових робіт у „Ukrainian Weekly“

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRYant 9-0582

"I am an American"

Коли призначаємо окремий день на те, щоб у той день усвідомити собі те, що означає „Я — американець“, то видно, що ще далі заходить якась потреба це робити.

Думаємо, що така потреба є. Гто вже з цього боку, що ще далі маємо в нашому краю поважне число таких, що більше одушевляються тим, що діється в інших краях і під іншими режимами, ніж тим, що з себе видає і чого dokonує — Америка.

Американці українського роду, що вийшли з неволі й свідомі тих терпінь, які приходилось і приходиться пережити українському народові під різними окупаціями і диктатурами, повинні краще інших оцінити ті блага, що їх тут зазнають завдяки американській свободі та спроможі заробляти на життя і по людські жити. Бож цього нема в Україні! І вже це одно є для людини з українською кровю та українськими почуваннями достаточною причиною, щоб радіти і гордитись тим, що вона є американцем.

І так воно дійсно є. Як проти українська пропаганда видумувала й злобно розпускала на початку війни різні підозріння про українців в Америці, квестіонуючи їх лояльність супроти цього краю, то поминаючи наші словні відповіді на ті клевети, наші пізніші діла, як і героїства американських вояків українського роду, були і є такі найкращою відповіддю. І так треба далі „відповідати“! Але відповідати не на те, щоб себе „виправдувати“, але тому, що наша праця і наші жертви, зложені ось так в користь Америки, є природним виявом нашої любови і нашого привязання до американської землі, до американської свободи і до американського способу життя.

„ПРОВАЛ НІМЕЦЬКОЇ ПОЛІТИКИ НА УКРАЇНІ“.

Це наголовок передовиці, поміщеної в канадійській газеті „Українські Вісти“ з 9. травня, яка зачинається так:

„Ще до війни писали українські галицькі часописи, що колиб вибухла війна на Сході і німцям вдалося зайняти українські землі, то зміна булаб така, що на місці одних окупантів прийшов би німецький окупант, на зміну московського імперіялізму всадивсяб німецький імперіялізм, я-

кий обернув би Україну в колонію для визиску. Хід подій доказав, що ця преса була права в своїх здогадах“.

А далі читаємо ще таке: „Півтретя року перебування німців на українській землі показали аж надто ясно, чого вони пішли на Україну. За той час німці переконали навіть найбільш легковірних, якщо такі знайшлися, що для німців не важне, який нарід заселює цей край і чого він хоче: Німецький губернатор Франк просто підкреслив у своїй промові у Львові, коли Німеччи-

на триумфальним маршем пересувалася наперед, щоб ті землі належатимуть до Німеччини... „Отже типова промова переможця. Просто й ясно заповідалося на будуче приєднання Галичини до Німеччини безпосередньо, або посередньо через вальсальну Польщу“.

Коли вдумаємося в ті варварства, що їх переносять люди в Європі, з якої походимо, то можемо дійсно дякувати Богови, що ми опинились в Америці, як мусіли покидати рідну землю. І певно дякують ті, що тут родились, бо як мали нагоду бувати і в інших краях, то добачили вже ті великі різниці між життям тут і там.

Ось тому і треба нам усім далі старатись, щоб Америка перемогла, щоб далі остала потугою в моральному, духовому і матеріальному значінню. Тому „Я — американець“, себто день, в якому ми ближче застановляємось, над нашим американізмом, повинен нас запалити до ще сильнішої й завзятішої оборони американізму перед цією тоталітарно-диктаторською отруєю, що її де хто хотів би випустити і до чистої та здорової американської крові.

Якого кольору та отруя не булаб, треба її уникати. Американська демократія вже доказала, до якої сили і могутности вона цей край допровадила. Якби не вона, ціла Європа булаб нині під Гітлером, не зважаючи на всі героїства, яких там народи доконали і далі dokonують в боротьбі з нацистським варварством.

Перед цією демократією ще далі стоїть найважливіше — перемогти ворогів і виграти війну. А зараз потім — виграти мир.

Ми рішені виграти одно й друге. І виграти в такий спосіб, щоб перемогла правдива демократія.

Думаємо, що це певно може статись, коли всі ми тепер і по всяк час пам'ятатимемо, що означає „Я — американець“, які ідеали і яку свободу. Як так станеться, то „Я — американець“ ввійде в історію людської культури і свободи як найкращий вислів найкращих людських почувань.

на триумфальним маршем пересувалася наперед, щоб ті землі належатимуть до Німеччини... „Отже типова промова переможця. Просто й ясно заповідалося на будуче приєднання Галичини до Німеччини безпосередньо, або посередньо через вальсальну Польщу“.

ПОЛЬСЬКА ПОВІСТЬ ПРО ЛЬВІВ.

ПАТ заповідає, що ньюорська видавнича спілка Скрібнера видасть незабаром „нову повість про Польщу“ п. н. „Фор фром ди Олд Тавн“, якої автором є поет Антоні Гронович. Має це бути повість про Львів, в якому поляки, українці й жиди воюють спільно в підземелю проти Гітлера“. Головні особи: Казік Зьомкович, Маруська Швеченко та Ізю Кац. Таке подає новинка Польської Агенції Телеграфічної. Всі троє, кажеться у тій новинці, воюють з німецькими окупантами „за свободу краю і власне щастя“.

Видавництво заповідає видання ще одної повісти цього письменника, в якій „буде представлений тисячлітній духовий і матеріальний доробок польського народу. Гронович приїхав до Америки в 1938 році, маючи 30 років. Уже видав англійською мовою п'ять книжок.

ПОЛК. РОМАН СУШКО ВБИТИЙ.

З Лондону подають, що мав згинуті Роман Сушко, бувший покровник Січових Стрільців, що був одним з визначніших членів Організації Українських Націоналістів. Мали його вбити „Бандерівці“ з групи „Тараса Бульби“. Похорон мав відбутись у Львові. На ньому мав промовляти пралат о. Куницький і, покликаючись на заклик митрополита Шептицького, мав взивати українське громадянство до рівноваги.

Професор Ю. КИРИЧЕНКО
уділяє лекції музики, а саме: співу, гри на фортепіані, теорії, композиції диригентури.

Интересованих прохаю звертатись особисто або листовно: 97.-
Prof. GEORGE KIRICHENKO
66 St. Mark's Pl., New York 3, N. Y.
(між 1 і 2 Ave.)

ВАКАЦІЇ

ХТО ХОЧЕ виїхати на літні вакації, маю відповідні кімнати до віренування на ціле літо, як також приймаю на свої харчі. Є став до купання. Голоситися до: 98.-

Mrs. W. TURSKI,
BOX 84, CHESTERFIELD,
OAKDALE, CONN.
Phone: New London 2-4604

НАЙЛІПШЕ вяснення, як одержати Горжанські Папери вишло кожному мужчині або жінчині, по одержанню 10 ц. на кошти пересилки. Интересованих прошу писати до: T. R. Krzyzanowski, 1104 Marion St., Camden, N. J. 78.-

Д-Р С. ЧЕРНОВ

● Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра й кров.
● Аналіза крові для подружого свідочтва.
● Гемороїди й желяки лікується без операції.
223 SECOND AVENUE, cor. 14th ST., NEW YORK CITY, Room 14.
GRamercy 7-7697
Офісові години 10—7:30; неділя 11—1:30.
Жінка-доктор до обслуговування.
X & флюороскоп. — Екзамінація \$2.00.

ПОМЕР О. М. ПАЗДРІЙ.

Дня 4. травня помер о. Михайло Паздрій, укр. кат. парох в Маганой Ситі, Па. Походив з села Токи, повіт Збараж, Західна Україна. Родився 21. листопада 1872 року.

ГАЛЯ НА 20,000 ЛЮДЕЙ.

Таку вибрали американські поляки на Конгрес Амреиканської Польонії, що відбудеться в місті Бофало в днях від 28—30 травня цього року. Галя зветься „Меморіел Одіторіум“.

МИРОН ЛИТВИН І СИН

УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
Обслуга щира і чесна
383 Morris Avenue,
cor. Springfield Ave.
NEWARK, N. J.
Phone: ESsex 3-5347

ІВАН БУНЬКО

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребамі по ціні так
низькій як \$150.
ОБСЛУГА НАЙКРАЩА
JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 East 5th St.,
NEW YORK CITY
Dignified funerals as low as \$150.
Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК НА ФІЛЯДЕЛЬФІЮ Й ОКИЦЮ

МИХАЙЛО НАСЕВІЧ
cor. FRANKLIN & BROWN STS.,
PHILADELPHIA, PA.
Tel. MARKET 1320.
ОБСЛУГА В ДЕНЬ І В НОЧІ.

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Занимаєсь похоронами
В BRONX, BROOKLYN, NEW
YORK І ОКОЛИЦЯХ
129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 Prospect Avenue,
(cor. E. 155 St.)
BRONX, N. Y.
Tel.: MELrose 5-6577

\$150.00 ЦІЛИЙ ПОХОРОН
і вище
ОБСЛУГУЄМО В ПЕРТ АМБОЙ І ОКОЛИЦІ

KANAI KAIN
FUNERAL HOME
433 STATE STREET,
PERTH AMBOY, N. J.
Phone: Perth Amboy 4-4646